

3.Suprun, D. (2018). Teoriia ta praktyka profesiinoi pidhotovky psykhologiv v haluzi spetsialnoi osvity. (dys.dok. ped. nauk). Natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni M.P. Drahomanova. Kyiv.

4.Suprun, D. (2018). Academic mobility perspective in the context of professional internationalization in the field of special education DOI 10.31392/NPU-nc.series19.2020.40.13Kyiv. http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34962/Sheremet_83-89.pdf?sequence=1

5.Suprun, D. (2019). The Future Psychologists' Motivation to Work in the System of Inclusive Education International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE) ISSN: 2277-3878, Volume-8 Issue-4S, November 2019 <https://www.ijrte.org/wp-content/uploads/papers/v8i4S/D10081184S19.pdf>

УДК 159.9-376-056.36

Ірина СУХІНА

*Інститут спеціальної педагогіки і психології
Імені Миколи Ярмаченка НАПН України, Київ*

РЕЗИЛІЄНТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ БАТЬКІВ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ: СУТНІСТЬ ФЕНОМЕНУ

Актуальність і важливість дослідження резилієнтності полягає у розумінні людської спроможності до психологічної позитивної адаптації в несприятливих обставинах, що сприятиме розробленню спеціальних технологій для психопрофілактики та розвитку власної стресостійкості у батьків дітей з ООП.

Вітчизняний науковець і практик О. Романчук [2] вважає, що резилієнтність (психологічна стійкість) – це спроможність проходити крізь життєві випробування, зберігаючи і відновлюючи та плекаючи при цьому психічне здоров'я, особистісну цілісність і зростання, соціальні зв'язки. Це надзвичайно важлива якість, що росте і міцніє з кожним досвідом подолання труднощів та викликів життя.

Науковець D. Hellerstein [5], концептуалізуючи цей феномен, виокремлює дві його основні складові – фізичну резилієнтність як показник стресостійкості й толерантності та психологічну резилієнтність, що містить у собі розвиток та підтримку соціальних контактів, використання соціальної підтримки, віднайдення смислів у важких подіях або ситуаціях, підвищення освітнього рівня та опанування різних

психотехнологій, що допомагають розвитку та долати негативних наслідків після стресу.

Резилієнтні люди мають три характеристики: стійке прийняття реальності; глибока, підкріплена міцними цінностями, віра в те, що життя має сенс; і надзвичайна здатність імпровізувати [3].

Резилієнтність – це здатність (потенційна або проявлена) динамічної системи успішно пристосовуватися до порушень, які загрожують функціонуванню системи, життєздатності або розвитку; позитивна адаптація або розвиток у контексті негативного впливу [6].

Резилієнтність – це процес подолання негативних наслідків впливу травмивних подій, успішної боротьби з травмивними наслідками після цих подій та уникнення негативних траєкторій життя та розвитку, що пов'язані з ризиком [4].

Згідно з цим підходом на думку Г. Лазоса [1] динамічний процес резилієнтності містить: 1) контакт з несприятливими подіями чи факторами ризику; 2) активацію захисних факторів і їхню взаємодію з факторами уразливості; 3) в результаті відбувається створення резилієнтності або вихід до патологічного реагування психіки.

Отже, аналіз науково-теоретичних джерел із заявленої теми свідчить про те, що феномен резилієнтності у психології розуміється у трьох площинах – як риса чи здатність особистості долати стрес, як процес копіювання та як адаптаційно-захисний механізм особистості, що дозволяє протистояти стресу чи адаптуватись після психотравми.

Нами вбачається, що подальше дослідження резилієнтності дасть змогу суттєво розширити розуміння цього феномену і дозволить розробити алгоритм заходів з формування і розвитку резилієнтності особистості у батьків дітей з ООП.

Список літератури

1. Лазос Г. П. Резилієнтність: концептуалізація понять, огляд сучасних досліджень. / Г.П. Лазос // Актуальні проблеми психології. Том 3: Консультативна психологія і психотерапія. Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2018. – Вип. 14. – С. 26-64.

2. Романчук О. [Електронний ресурс] Як берегти і плекати психологічну стійкість в умовах тривалої війни. – 2022. – Режим доступу: <https://i-cbt.org.ua/resilience-endurance/>

3. Coutu D. L. How resilience works. Harvard business review, 80.5, 2002.– P 46-56.

4. Fergus S., Zimmerman M. A. Adolescent resilience: a framework for understanding healthy development in the face of risk. Annual review of Public Health, 26, 2005 – P. 399.

5. Hellerstein D. [Електронний ресурс] How I can become resilient // Heal Your Brain. – 2011. – Режим доступу: <http://www.psychologytoday.com/blog/heal-your-brain>.

6. Masten A. Ordinary magic: resilience in development. New York: The Guilford press, 2014. – P. 45.

УДК 159.96(043.2)

Віола ТОМИЧ

Національний авіаційний університет, Київ

ФАКТОРИ ВИНИКНЕННЯ ПСИХОПАТОЛОГІЙ У СТУДЕНТІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Виникнення психопатологій у студентської молоді завжди було важливим питанням педагогів та психологів, що обумовлює надзвичайну необхідність її дослідження та обговорення. За тривалий період вченими було сконструйовано низку теоретичних знань, які дають нам певне уявлення про розвиток девіантної поведінки у молоді. Вивченням психопатологічних розладів займалася значна кількість науковців. Зокрема, Л.Б. Шнейдер в повній мірі зміг обґрунтувати та пояснити причини появи розладів психіки в період юнацтва. Р.Кесслер та ін., зазначив, що понад 50% психічних захворювань формуються в людей до 25 років. Враховуючи, що студентський вік займає 27% населення планети, вивчення цього питання є актуальна проблема сьогодення.

В процесі дослідження психопатологічних проявів, ми визначити, що єдиного підходу до розуміння провідних факторів її виникнення немає. Одні вважають, що розлади мають генетичне походження, інші визначають, що основні чинники, що провокують появу відхилень, проявляються в дитинстві, з точки зору науковців, що покладають в основу своїх досліджень принцип розвитку, зазначають, що основні провокуючі моменти трапляються у людини в процесі її зростання. Важливим, для вивчення цієї тематики, є усвідомлення та правильне трактування цього поняття. Під психопатологією ми будемо розуміти галузь психіатрії, яка вивчає перебіг та утворення психічних захворювань, а також засоби їх профілактики і лікування [2].

Психопатологічна поведінка в студентському віці може бути зумовлена покладанням суспільством неприйнятних для цього віку вимог та стандартів. Ускладнена навчальна програма для підвищення успішності у вищій школі здебільшого провокує зворотній результат у вигляді